

ВИКОРИСТАННЯ ЕМІСТИМУ С ЯК СТИМУЛЯТОРУ РОСТУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ САДЖАНЦІВ ХМЕЛЮ

Приведені дані дослідів використання Емістиму С при вирощуванні саджанців хмелю. Показано, що Емістим С у концентраціях 0,01%-0,02% стимулює ріст і формування саджанців і, в певних межах, їх приживлюваність. Ефективність застосування Емістиму С залежить від виду посадкового матеріалу і способу застосування препарату.

Одним з перспективних напрямків розвитку сільськогосподарського виробництва є ефективне застосування регуляторів росту.

Відомо, що біостимулятори відіграють важливу роль в регуляції усіх фізіологічних процесів рослин – біосинтезу та фотосинтезу, поглинання і транспорту поживних речовин, процеси росту та ділення клітин та ін. [2].

У сільськогосподарській практиці, як правило, використовують штучні регулятори, які знайшли широке застосування у плодівництві, овочівництві та при вирощуванні зернових та технічних культур [1]. Особливо інтенсивно використовуються регулятори росту при вирощуванні винограду [3].

Раніше нами приводились досліді щодо впливу деяких наявних регуляторів росту на розвиток хмелю, але через їх високу вартість вони не знайшли широкого застосування у практиці.

З появою нових стимуляторів росту рослин, які добре зарекомендували себе на багатьох сільськогосподарських культурах, виникає можливість застосування їх для інтенсифікації виробництва хмелю.

З десяти випробуваних нами препаратів для дослідження було вибрано Емістим С, який не тільки найбільш суттєво впливав на розвиток хмелю, але і мав ряд інших переваг, таких як: низька ціна, доступність, невеликі концентрації для отримання ефекту, екологічна безпечність.

Для дослідів вибрали одноузлові живці хмелю сорту "Слов'янка", приблизно однакової якості, які вирощували у коробках, наповнених торфо-піщаною сумішшю (3:1) з додаванням мікроелементів, доломітового борошна для підвищення рН суміші до 5-6 од.

Крім живців, для дослідження відібрали також зелені пагони хмелю цього ж сорту у період рамовки і вирощували в теплиці у грядках, в умовах штучного туману.

Таблиця 1

Вплив Емістиму С на формування саджанців хмелю з живців

№ з/п	Варіанти	Замочування						Обприскування					
		1999 р.		2000 р.		2001 р.		1999 р.		2000 р.		2001 р.	
		прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)
1	Контроль (вода)	82	35,9 ±5,1	80	40,0 ±0,8	81	33,2 ±2,5	85	44,4 ±5,1	83	41,3 ±2,9	80	35,6 ±3,1
2	ІОК (50 мг/л)	68	41,2 ±5,3	94	38,7 ±1,4	84	38,2 ±2,7	81	45,8 ±5,3	84	41,8 ±2,6	82	36,5 ±3,2
3	0,01%	78	42,5 ±4,7	91	39,2 ±0,8	74	50,5 ±3,7	95	56,2 ±6,4	88	45,5 ±3,2	80	47,7 ±3,3
4	0,015%	83	43,7 ±4,6	-	-	-	-	93	48,6 ±6,2	-	-	-	-
5	0,02%	82	43,8 ±5,4	89	42,7 ±0,9	84	44 ±3,5	84	55,6 ±6,1	87	46,2 ±4,6	84	51,2 ±3,2
6	0,1%	-	-	86	47,2 ±5,2	80	39,6 ±3,1	-	-	87	45,6 ±7,3	80	48,0 ±3,0

Живці та пагони розділяли на дві партії. Перша партія, перед висадкою замочувалась у розчині стимулятора, друга обприскувалась після появи 1-2 пар листків.

Досліди проводились у чотирьох варіантах, на 100 одиниць посадкового матеріалу у кожному. Концентрації Емістиму С як при обприскуванні, так і при замочуванні були однаковими: 0,01%; 0,015%; 0,02%; 0,1%. Контролем служив посадковий матеріал, оброблений водою, а також посадковий матеріал оброблений розчином ІОК - індолін оцтової кислоти (50 мг/л), для порівняння дії Емістиму С з дією наявного стимулятора росту.

Трьохрічні досліди щодо застосування Емістиму С при вирощуванні саджанців хмелю показали, що результат дії стимулятора залежить не тільки від концентрації препарату, але і від способу обробки, виду посадкового матеріалу і погодних умов.

Як бачимо з табл.1, обробка живців хмелю Емістимом С приводила до підвищення маси одержаних саджанців майже в усіх варіантах дослідів. Оброблені Емістимом С саджанці мали більш розгалужену кореневу систему з більшою кількістю придаткових корінців. Стимулююча дія препарату спостерігалась як по відношенню до контролю, так і по відношенню до варіанту із застосуванням ІОК. Максимальний ефект на розвиток кореневої системи саджанців досягався при концентрації стимулятора – 0,01%, підвищення концентрації до 0,02% не впливало на його дію, а ще більше її підвищення (до 0,1%) у більшості випадків навіть погіршувало результат. Вплив Емістину С на приживлюваність живців був менш виявленим і певною мірою залежав від погодних умов на початку вегетації. Так, у 2001 р., коли була тепла весна з частими опадами у травні-червні, вплив Емістиму С на приживлюваність живців не спостерігався. Тоді як у 2000 р., коли з середини травня по липень стояла жарка погода

без опадів, вплив препарату на приживлюваність живців був найбільш вираженим. Найбільший приріст кореневої системи при дії стимулятором спостерігався у 2001 р., коли з початку липня по другу половину серпня не випало жодного дощу, а температура повітря досягла 30-35 С°.

Таблиця 2

Вплив Емістиму С на формування саджанців хмелю з пагонів

№ з/п	Варіанти	Замочування						Обприскування					
		1999 р.		2000 р.		2001 р.		1999 р.		2000 р.		2001 р.	
		прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)	прижив- леність, (%)	маса, (г)
1	Контроль (вода)	60	58,5 ±2.0	72	19,6 ±1.0	52	18.0 ±2.1	52	50.0 ±5.5	70	18.8 ±1.3	51	19.1 ±2.6
2	ЮК (50 мл/л)	75	57,4 ±6.1	64	38,4 ±1.4	62	22,4 ±1.4	58	62,2 ±3,5	70	20.1 ±1.2	-	-
3	0,01%	35	96.0 ±5,2	60	22,0 ±1,2	82	26,1 ±3,7	67	60,4 ±8,3	73	21,6 ±1,1	98	22,1 ±2,8
4	0,015%	78	78,2 ±8,5	-	-	-	-	60	60,1 ±7,8	-	-	-	-
5	0,02%	75	72,6 ±8,1	68	44,4 ±0,9	60	25,2 ±3,5	57	46,5 ±7,1	75	28,9 ±1,3	66	23,2 ±2,2
6	0,1%	-	-	66	37,2 ±2,1	50	22,3 ±3,4	-	-	72	29,2 ±1,3	66	22,3 ±2,1

Як відомо, перший період формування саджанців характеризується закладкою кореневої системи, і ті живці, які за певний період не встигають утворити первинні корінці відмирають, а ріст і розвиток кореневої системи здійснюється головним чином у другий період вегетації.

Інша справа з саджанцями, вирощеними з пагонів, які ростуть у теплиці в умовах штучного туману і тому зовнішні умови, окрім високих температур повітря, мало впливають на їх розвиток. Тому лімітуючим фактором у цьому випадку виступає якість посадкового матеріалу.

Дійсно найбільш розвинуті саджанці були отримані у 1999 р. В останні два роки відмічались різкі перепади температур, особливо у ранній весняний період: часті заморозки і недостатність вологи у ґрунті, що впливало на якість посадкового матеріалу.

На відміну від живців пагони більш значно реагували на обробку Емістимом С. За винятком 2000 р. в усіх варіантах дослідів спостерігалось підвищення приживлюваності пагонів під впливом препарату. При цьому, цікаво відмітити те, що коли якість посадкового матеріалу була гіршою відмічався найбільший вплив Емістиму С на приживлюваність. Так, у 2001 р. коли якість пагонів була низькою (51-52%, у контролі, в інші роки 60-70%), приживлюваність пагонів під впливом Емістиму С досягала в деяких варіантах 82-98%. Слід відмітити, що в усіх варіантах дослідів на пагонах, де застосовувався Емістим С відмічався позитивний вплив цього препарату на формування саджанців і, як наслідок, на їх масу.

Як і при досліді на живцях, на пагонах найбільш ефективними концентраціями стимулятору були 0,01%-0,02%. Підвищення концентрації Емістиму С у розчині до 0.1% не сприяло ні приживлюваності, ні підвищенню ваги саджанців.

На відміну від живців, для пагонів слід відмітити більш сприятливу дію стимулятора як на ріст, так і на приживлюваність при їх замочуванні, ніж при обприскуванні.

Висновки

1. Емістим С стимулює розвиток саджанців хмелю із живців і пагонів і сприяє їх приживлюваності.
2. Найбільш ефективним, як при замочуванні, так і при обприскуванні посадкового матеріалу, є розчин Емістиму С з концентрацією 0,01-0,02%.
3. При вирощуванні саджанців хмелю з пагонів кращі результати отримуються при замочуванні посадкового матеріалу в розчині Емістиму С, ніж при обприскуванні.

Література

1. *Калінін Ф.Л.* Застосування регуляторів росту в сільському господарстві. – К.: Урожай, 1989., - 168 с.
2. *Муромцев Г.С.* Регуляторы роста растений. – М.: Колос, 1979., - 246 с.
3. *Шорер В.А., Гаднев Р.Ш.* Применение регуляторов роста в виноградарстве и питомниководстве. - К.: Урожай, 1991, - 112 с.